

ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΤΗ Ν. ΓΛΩΣΣΑ - ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Κείμενο 1

«Ακίνητο βλέμμα»

Πριν από χρόνια στο Χονγκ Κονγκ μού είχε κάνει εντύπωση η εξάρτηση των ανθρώπων από τα κινητά τηλέφωνά τους. Δεν σήκωναν τα μάτια τους από τις οθόνες τους. Τώρα αυτό συμβαίνει και στην Ελλάδα. Έχω κι εγώ εξάρτηση από το κινητό μου, ανήκω σε εκείνους που κάθε λίγο και λιγάκι τού ρίχνουν μια ματιά (και δύο και τρεις). Δεν είναι κάτι που με ανησυχεί, όπως ακούω να ανησυχεί άλλους. Είναι ένας νέος τρόπος επικοινωνίας, διασκέδασης, χαλάρωσης, ενημέρωσης κ.λπ. Εξάλλου, πάντα υπάρχει τρόπος να μετριάζουμε τις αρνητικές συνέπειες. Ωραία παρέα η τεχνολογία, αρκεί να μην είναι η μοναδική παρέα, ο μοναδικός τρόπος με τον οποίο εκφραζόμαστε και επικοινωνούμε.

Το καλοκαίρι που ταξίδεψα στην Ιαπωνία μού δόθηκαν πολλά ερεθίσματα για να σκεφτώ πάνω στο θέμα. Επειδή εκεί βρήκα μια κοινωνία απόλυτα εξαρτημένη από την τηλεφωνική συσκευή της. Στο μετρό, πέρα από τον θόρυβο που κάνει ο συρμός, δεν άκουγες τίποτε άλλο παρά τα «γκλιν» και τα «γκλαν», τους μικρούς ήχους που κάνουν τα κινητά όταν παίζουμε παιχνίδι. Όλοι ήταν βυθισμένοι στις οθόνες τους, μικροί και μεγάλοι, παιδιά που πήγαιναν στις πρώτες τάξεις του σχολείου, παππούδες και γιαγιάδες. Σπάνια έβλεπες δύο ανθρώπους να μιλάνε μεταξύ τους ή κάποιον να κοιτάζει έξω από το παράθυρο. Συνήθως, με το που έμπαιναν στο βαγόνι κατέβαζαν το σκίαστρο του παραθύρου, ώστε να έχουν καλύτερη ορατότητα στην οθόνη του κινητού τους, και χάνονταν μέσα της. Ένιωθες πηχτή τη μοναξιά γύρω σου.

Μοναξιά που έγινε τρομακτική με το ακόλουθο περιστατικό: Μαμά όρθια έπαιζε με το κινητό της. Πιασμένο από τη φούστα της ένα - το πολύ τριών χρόνων - παιδί που δεν έλεγε να ήσυχάσει και προσπαθούσε να τραβήξει την προσοχή της. Κάποια στιγμή άρχισε να της μιλάει επίμονα. Εκείνη, χωρίς να γυρίσει να το κοιτάξει, χωρίς να σηκώσει ούτε ένα δευτερόλεπτο τα μάτια από την τηλεφωνική συσκευή της, ψηλαφίζοντας βρήκε το κεφάλι του και του έκανε κάτι σαν χάδι, αφηρημένα, αδιάφορα, σαν να σκούπιζε το χέρι της σε μια επιφάνεια, αστραπιαία. Έσκυψα στην οθόνη της για να δω τι ήταν αυτό που δεν της άφηνε ούτε ένα λεπτό για το παιδί της. Έπαιζε Candy crush. Λυπήθηκα και τη μαμά και το παιδί. Το ίδιο βράδυ, όπως κάθε βράδυ κατά τη διάρκεια του μακρινού ταξιδιού, επικοινώνησα μέσω μιας διαδικτυακής εφαρμογής με την οικογένειά μου στην Ελλάδα. Παλαιότερα, για ένα τέτοιο τηλεφώνημα θα είχα δώσει μία περιουσία. Τώρα πλήρωνα περίπου δέκα λεπτά του ευρώ για ένα λεπτό ομιλίας. Σκέφτηκα για άλλη μία φορά πόσο σπουδαίο πράγμα είναι η τεχνολογία. Δεν φταίει εκείνη, εμείς φταίμε όταν δεν ξέρουμε να τη χρησιμοποιήσουμε, όταν παραδινόμαστε άνευ όρων στη γοητεία της.

(Κ. Βίδος, "Ακίνητο Βλέμμα", στήλη Γνώμες, περ. BHMAazino,
15 Σεπτεμβρίου 2019 – με περικοπές)

Κείμενο 2

«Εκτός ορίων...»

Πριν από λίγο καιρό, δύο μέρες μετά την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων των Πανελλαδικών εξετάσεων, μια συνοικία του Χαϊδαρίου βυθίστηκε στο πένθος. Η Σταματία, μια όμορφη, δραστήρια και καλοσυνάτη κοπέλα, σκοτώθηκε σε μια ανισόπεδη διάβαση. Βαδίζοντας απορροφημένη από την τηλεφωνική επικοινωνία της δεν αντελήφθη το αυτοκίνητο που ερχόταν. Έτσι, την παρέσυρε εκτοξεύοντάς την δέκα μέτρα μακριά από το σημείο της πρόσκρουσης. Το κινητό της τηλέφωνο βρέθηκε ανοικτό στο κατάστρωμα της οδού. Από το ακουστικό οι προστρέζαντες σε βοήθεια άκουγαν τις αγωνιώδεις φωνές της φίλης της.

Αυτή ήταν ο τελευταίος άνθρωπος που άκουσε τα φωνή της Σταματίας. Μέσα από την ασύρματη συσκευή της βίωσε τον θόρυβο και τον τρόμο του ατυχήματος. Η Σταματία, δυστυχώς, δεν ξαναμίλησε. Μεταφέρθηκε με ασθενοφόρο στον Ευαγγελισμό με μικρά τραύματα σε όλο της το σώμα. Είχε, όμως, κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις μεγάλης έκτασης. Διασωληνωμένη έμεινε στην εντατική πενήντα ολόκληρες μέρες.

Στο μεταξύ, οι κάτοικοι της περιοχής ξεσηκώθηκαν αγανακτισμένοι. Έκαναν επιτροπή αγώνα και απαίτησαν να γίνει πεζογέφυρα, για να μην εκτίθεται ο κόσμος στον κίνδυνο. Οι οικονομικές υπηρεσίες με την ενεργοποίηση του δημάρχου ενέκριναν το απαραίτητο κονδύλι. Η κατασκευή της γέφυρας προγραμματίστηκε και ξεκίνησε. Η κατάσταση, όμως, της αξιαγάπητης Σταματίας δεν άλλαξε παρά τον αγώνα των νευροχειρουργών. Την πεντηκοστή ημέρα από την ημέρα του ατυχήματος η πολυτραυματίας εξέπνευσε. Το μόνο μήνυμα που εξέπεμψε, πριν αναχωρήσει για τις αιώνιες μονές, ήταν ένα νεύμα αποχαιρετισμού, ένα πικρό χαμόγελο προς τον πατέρα που της κρατούσε το χέρι.

Η ειρωνεία είναι ότι η χαρά της εισαγωγής στο Πανεπιστήμιο κόπηκε σ' εκείνη τη διάβαση. Ποτέ η Σταματία δεν θα καθίσει στα έδρανα του Οικονομικού Πανεπιστημίου, όπου επέτυχε μεταξύ των πρώτων. Η συμμαθήτριά της με την οποία μιλούσε σ' εκείνη τη μοιραία τηλεφωνική επικοινωνία ζει με το βίωμα εκείνο χαραγμένο στη μνήμη της. Οι χαρούμενες τελευταίες κουβέντες είναι φυλαγμένες στην ψυχή της και της φωνάζουν «να προσέχεις». Η οδηγός του αυτοκινήτου δεν μπορεί να ξεπεράσει το τραύμα εκείνης της φοβερής συνάντησης με το κορίτσι. Μητέρα η ίδια δύο παιδιών αισθάνεται ότι δεν έχει δικαίωμα να «ξαναπιάσει τιμόνι». Τι κι αν η τροχαία αποφάνθηκε ότι δεν έφερε ευθύνη!

Την ευθύνη την είχε η χωρίς μέτρο χρήση του κινητού. Τι παράξενο! Κατασκευάζουμε εργαλεία και γινόμαστε δέσμιοι των δημιουργημάτων μας. Πόσα τροχαία ατυχήματα γίνονται, επειδή οι οδηγοί χρησιμοποιούν στη διαδρομή το κινητό; Τι να πούμε για τους δύο νέους που σκοτώθηκαν στην Πίνδο, ενώ αυτοφωτογραφίζονταν αγκαλιασμένοι με το κινητό τους!

Με τόσο έντονο το δημογραφικό πρόβλημα να χάνονται άνθρωποι αιχμαλωτισμένοι από τη γοητεία του πολυεργαλείου; Πόσο παράλογο, πάλι, είναι να χρειάζεται να χυθεί ανθρώπινο αίμα, όπως στο γιοφύρι της Άρτας, για να γίνει μια πεζογέφυρα! Φτάνει πια! Δεν είναι ανάγκη να συμβεί το ανεπίστρεπτο, για να κάνουμε το αυτονότο.

Προς δημοσίευση στο «Βήμα», Γ.Ι.Κ.

Κείμενο 3

Για ένα νεύμα

Ωραία θα ήταν, Γιάννη, να με έβλεπες
Έστω και για ένα νεύμα
-δε λέω για βλέμμα,
Φεύγει γρήγορα ο συρμός,
τα μάτια θέλουν χρόνο –
μα για ένα νεύμα; είμαι εδώ με γένια που μεγάλωσαν.

Τίποτα, εσύ*
στην αποβάθρα ακίνητος*

Θα το χεις μάλλον λερωμένο το μαντίλι σου
στην ξενιτιά της πόλης.

Τασούλα Καραγεωργίου, Το Μετρό, εκδ. Κέδρος, Αθήνα, 2004.

ΘΕΜΑΤΑ

A. Να παρουσιάσεις συνοπτικά (70-80 λέξεις) τα ερεθίσματα που η κοινωνία της Ιαπωνίας έδωσε στον Κοσμά Βίδο για να γράψει το κείμενό του. (Κείμενο 1)

(15 μονάδες)

B1. Πώς κρίνεις την οδηγό του αυτοκινήτου βάσει των όσων αναφέρονται γι' αυτή στο Κείμενο 2; (50-60 λέξεις)

(10 μονάδες)

B2. Στην τελευταία παράγραφο του κειμένου 1, ο συντάκτης του παραθέτει δύο παραδείγματα.

α. ποια είναι η μεταξύ τους σχέση; (8 μονάδες)

β. πώς συνδέονται με τη θέση του συγγραφέα; (7 μονάδες)

B3. Να αξιολογήσεις τον τίτλο του κειμένου 2,

α. ως προς τη σχέση του με το περιεχόμενο του κειμένου (10 μονάδες)

β. ως προς την επικοινωνιακή αποτελεσματικότητά του (5 μονάδες)

Γ. Ποιο είναι το αίτημα που διατυπώνει το ποιητικό υποκείμενο; Με ποιον τρόπο το ενισχύει και γιατί είναι δύσκολο να πραγματωθεί; Το σχόλιό σου να στηριχτεί σε κειμενικά στοιχεία και να εκτείνεται σε 100-150 λέξεις.

(15 μονάδες)

Δ. Σε ένα άρθρο 350-400 λέξεων με τίτλο «Δεν είναι ανάγκη να συμβεί το ανεπίτρεπτο για να κάνουμε το αυτονόήτο», που θα δημοσιευτεί σε σχολικό περιοδικό, παρουσιάζεις τις απόψεις και τα επιχειρήματά σου για αυτό το θέμα. Την αφορμή σου έδωσαν περιστατικά όπως ο άδικος θάνατος της Σταματίας επειδή δεν υπήρχε πεζογέφυρα, ή το δυστύχημα με έναν συνομήλικό σου που καταπλακώθηκε από μια μπασκέτα σε κοινοτικό γυμναστήριο της Χίου, επειδή ήταν ασυντήρητη και ακατάλληλη για χρήση, όπως αποδείχτηκε.

(30 μονάδες)